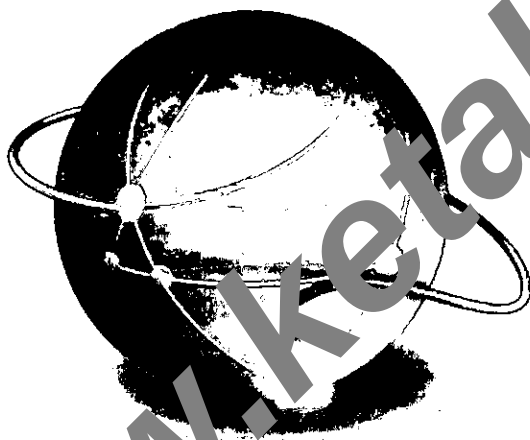
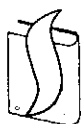

آموزش از دور
و
بین‌المللی سازی برنامه درسی
در آموزش عالی

دکتر کورش فتحی واجارگاه

دکتر مهنوش خشنودی‌فر

آییز

این اثر در فهرست کتابهای چاپ شده در تهران در سال ۱۳۴۶ ثبت شده است و اثر کنگره ملی ایران است
قسمتی از این اثر و ۱۱ جدول آن مجازاً به نشر یا پخش گشته و مورد پیگرد قانونی قرار نخواهد گرفت

سرشناسه
عنوان و نام پدیدآور : فتحی واجارگاه، کورش، ۱۳۴۶ -
آموزش از دور و بین‌المللی‌سازی برنامه درسی در آموزش عالی / کورش
فتحی واجارگاه، مهرنوش خشنودی فر.
مشخصات نشر : تهران: آبیژ، ۱۳۹۲.
مشخصات ظاهری : ۲۸۸ ص.: مصور، جدول، نمودار.
شابک : 978-964-970-446-3
سعیت فهرست نویسی : فیبا
موضوع : آموزش از راه دور
موضوع : آموزش عالی -- برنامه‌های درسی
موضوع : آموزش از راه دور -- ایران
شناسه افزوده : خشنودی فر، مهرنوش
رده‌بندی : LC ۵۸۰۰ / ۱۳۹۲ ۳۲ آ
رده‌بندی دیویی : ۳۷۱/۳
شماره کتابشناسی ملی : ۳۲۰۰۵

آموزش از دور و بین‌المللی‌سازی برنامه درسی در آموزش عالی

تالیف : دکتر کورش فتحی واجارگاه، دکتر مهرنوش خشنودی فر
ناشر : آبیژ
قطع : وزیری
نوبت چاپ : اول
تاریخ : بهار ۱۳۹۳
تیراژ : ۱۵۰۰
صفحات : ۲۸۸
شابک : ۹۷۸-۹۶۴-۹۷۰-۴۴۶-۳
لیتوگرافی : نورنگ ۷۷۵۲۹۳۶۳-۷۷۵۳۱۰۲۷
چاپ و صحافی : طرّفه ۵۵۲۶۹۲۸۷-۸

کتابیران: تهران، میدان انقلاب، ابتدای خیابان آزادی، خیابان دکتر قریب، بعد از فرصت شیرازی،

پلاک ۷، تلفن: ۱۸-۰۹۶۵۶۶۵۰۹

نوبردازان: تهران، خیابان لیانی نژاد، بین اردیبهشت و فروردین، پلاک ۲۲۸

تلفن: ۶۶۴۱۴۵۱۵-۶۶۴۱۴۳۷۴-۶۶۴۱۱۷۳-۶۶۴۹۴۴۰۹

WWW.Ketabiran.ir

فروش اینترنتی

روند جهانی شدن و لزوم حرکت ایران در این روند به منظور پرورش دانش‌آموختگانی با صلاحیت‌های جهانی، شناساندن فرهنگ و تمدن ایرانی به جهانیان و تبدیل ایران به قدرت علمی مطرح در سطح بین‌المللی، از ضروریات روی‌آوری به بین‌المللی‌سازی برنامه‌های درسی در آموزش عالی هستند.

در حال حاضر رویکردهای جاری نظام‌های آموزش عالی دنیا از جمله ایران عبارتند از رویکرد سنتی یا حضوری، رویکرد آموزش از دور به‌طور مستقل و رویکرد ترکیبی یا همان ترکیب دو رویکرد سنتی و آموزش از دور؛ که کشورهای مختلف با توجه به عواملی چون زیرساخت‌ها، منابع و امکانات، فرسنگ جامعه و مؤسسه آموزشی و ... رویکردهای مذکور را به‌کار می‌گیرند.

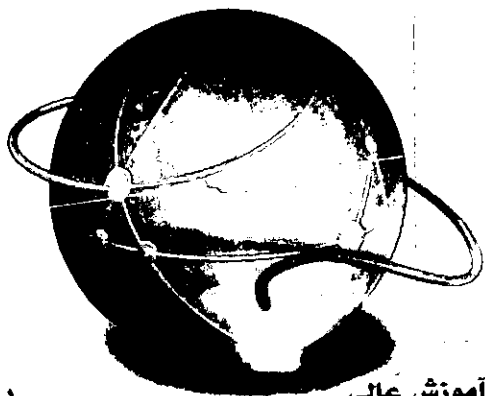
رویکرد آموزش از دور مبتنی بر فناوری، به واسطه تأثیراتی که می‌تواند بر بین‌المللی‌سازی نظام‌های آموزش عالی برنامه‌های درسی آن‌ها داشته باشد گزینه‌ای اجتناب‌ناپذیر و قابل تأمل است که نمی‌توان از آن چشم‌پوشی کرد. انعطاف‌پذیری، قابلیت دسترسی، بهره‌وری و مقرون به‌صرفه بودن این رویکرد در یادگیری، در کنار تأثیر آن بر نفوذ و گسترش هر چه بیشتر آموزش عالی در عرصه‌های بین‌المللی و گذر از مرزهای سیاسی، اقتصادی و فرهنگی از جمله موارد مهمی هستند که روی‌آوری آموزش عالی به این شیوه آموزشی ضروری می‌سازند. از طرفی این ویژگی‌ها وجه مشترکی بین این رویکرد و آموزش عالی بین‌المللی ایجاد می‌کند که موجب می‌شود که بین‌المللی‌سازی برنامه‌های درسی در این رویکرد توجه بیشتری را به خود جلب نماید.

اثر حاضر، حاصل مطالعه و پژوهش هر چند مختصراً مؤلفان در راستای موضوع بین‌المللی‌سازی مؤسسات آموزش عالی و برنامه‌های درسی با تکیه بر فناوری‌های آموزشی به عنوان راهبردی اثربخش است که تقدیم می‌گردد.

در بخش اول، بین‌المللی‌سازی برنامه درسی در آموزش عالی مورد بحث قرار گرفته است که مشتمل بر ۵ فصل است. در فصل اول، سیر تحولات صورت گرفته در بین‌المللی‌سازی مؤسسات آموزش عالی و برنامه‌های درسی و تعاریف و مفاهیم مرتبط ارائه شده‌اند. فصل دوم به ضرورت، دلایل و اهداف بین‌المللی‌سازی برنامه‌های درسی در آموزش عالی پرداخته است. در فصل سوم، مزایا، معایب، مدل‌ها و رویکردهای مرتبط با بین‌المللی‌سازی برنامه درسی ارائه و معرفی شده‌اند. فصل چهارم برنامه درسی بین‌المللی را از حیث تناسب موضوعی، نشانه‌ها و عناصر و راهبردهای لازم در این راستا مورد بررسی قرار داده است. در فصل پنجم، عواملی که به‌طور مستقیم و غیرمستقیم بر بین‌المللی‌سازی برنامه‌های درسی مؤثرند، شرایط، منابع و امکانات لازم برای این امر، موانع و محدودیت‌هایی که بر سر راه بین‌المللی‌سازی برنامه‌های درسی می‌توانند وجود داشته باشند و چالش‌های مربوط به هر یک مورد بحث و بررسی قرار گرفته‌اند.

در بخش دوم، به آموزش از دور و بین‌المللی‌سازی برنامه‌های درسی در آموزش عالی پرداخته شده است و مشتمل بر ۴ فصل است. در فصل ششم مروری بر تاریخچه آموزش از دور و تحولات رخ داده در آن، به علاوه تعاریف و مفاهیم مرتبط، صورت گرفته است. در فصل هفتم ویژگی‌های عناصر برنامه درسی در رویکرد آموزش از دور به بحث گذاشته شده‌اند. در فصل هشتم نقش فناوری اطلاعات و ارتباطات در آموزش عالی و رویکردهای نوین آن به چالش کشیده شده‌اند و فصل نهم به بررسی نقش راهبردی آموزش از دور در بین‌المللی‌سازی برنامه درسی در آموزش عالی پرداخته است. و در آخر بخش سوم شامل یک فصل (فصل دهم) که در آن ابعاد مختلف بین‌المللی‌سازی برنامه درسی با رویکرد آموزش از دور در نظام آموزش عالی ایران به چالش کشیده شده است. امید است با همکاری سادات و صاحب‌نظران در حوزه‌های آموزش عالی، برنامه درسی، آموزش از دور و ...، بتدریج ضمن برطرف کردن کاستی‌های اثر موجود، از نظرات و پیشنهادات عالمانه و کاربردی این عزیزان برای ارتقای هر چه بیشتر فعالیت‌های بین‌المللی‌سازی برنامه‌های درسی با بهره‌برداری از رویکردهای آموزش مبتنی بر فناوری در حوزه آموزش عالی کشور ایران، گام‌هایی هر چند کوچک برداریم.

دکتر فرشاد فتحی واجارگاه - دکتر مهرنوش خشنودی‌فر

فهرست مطالب

بخش اول. بین‌المللی‌سازی برنامه‌درسی در آموزش عالی ۱

مقدمه ۲

فصل ۱ ۳

ضرورت و مفاهیم در بین‌المللی‌سازی برنامه درسی در آموزش عالی ۵

سیر تحول تاریخی بین‌المللی‌سازی در آموزش عالی ۵

اشکال و شیوه‌های مختلف آموزش عالی بین‌المللی ۵

تأثیرات تحولات بین‌المللی بر روی نظام‌های ملی آموزش عالی ۱۱

بین‌المللی‌سازی آموزش عالی در غرب با تأکید بر اروپا ۱۴

بین‌المللی‌سازی آموزش عالی در ایالات متحده آمریکا ۱۵

بین‌المللی‌سازی آموزش عالی در کشورهای در حال توسعه ۱۶

مفاهیم و تعاریف ۱۷

جهانی‌شدن و جهانی‌سازی ۱۸

بین‌المللی‌سازی ۱۹

بین‌المللی‌سازی برنامه درسی ۲۳

سایر مفاهیم و تعاریف ۲۸

خلاصه فصل ۲۹

منابع ۳۰

فصل ۲

ضرورت و اهداف بین‌المللی‌سازی برنامه درسی در آموزش عالی ۳۳

اهمیت و دلایل بین‌المللی‌سازی برنامه‌درسی ۳۳

اهداف بین‌المللی‌سازی برنامه درسی ۴۰

اهداف کلی ۴۱

اهداف ویژه ۴۱

خلاصه فصل ۴۳

منابع ۴۴

فصل ۳

نظریه‌ها، مدل‌ها و رویکردها در بین‌المللی‌سازی برنامه درسی

۴۷	مدل‌های بین‌المللی‌سازی
۴۷	مدل بازار
۴۷	مدل لیبرال
۴۸	مدل تبدیل اجتماعی
۴۸	مدل اقتصادی-منطقی
۴۸	مدل نیروند جهانی و نظریه یادگیری تبدیلی
۴۹	مدل‌های فرهنگ گیسون
۵۲	مدل یکپارچه چندفرهنگی
۵۲	مدل تکاملی حساسیت میان فرهنگی یا مدل بنت
۵۳	مدل الینگبو
۵۳	مدل آموزش چندفرهنگی
۵۴	مدل بوند
۵۵	مدل سه بعدی بیگز
۵۵	رویکردهای بین‌المللی‌سازی برنامه درسی
۶۲	رویکرد افزودن
۶۳	رویکرد گنجانیدن
۶۶	رویکرد تلفیقی
۶۷	رویکرد تبدیل شونده
۷۰	رویکرد دوره‌های تخصصی بین‌المللی
۷۵	خلاصه فصل
۷۷	منابع

فصل ۴

برنامه درسی بین‌المللی

۷۹	موضوع درسی
۷۹	نشانه‌شناسی IOC
۸۰	طراحی، تولید و تدوین برنامه درسی بین‌المللی
۸۱	راهنماهای بین‌المللی‌سازی برنامه درسی
۸۷	عملیاتی کردن IOC
۱۰۰	

۱۱۷	خلاصه فصل
۱۱۸	منابع

فصل ۵

۱۲۱	عوامل مؤثر بر بین‌المللی‌سازی برنامه درسی
۱۲۲	فلسفه و رسالت‌های مؤسسه
۱۲۳	نیاست‌ها و برنامه‌های راهبردی مؤسسه
۱۲۶	تجربیت
۱۲۸	پشتیبانی مؤسسه‌ای
۱۲۹	ادبیات
۱۳۴	دانشجویان
۱۳۷	دفتر همکار بین‌المللی
۱۴۰	زیان
۱۴۰	استانداردسازی و تضمین کیفیت
۱۴۷	فناوری اطلاعات و ارتباطات
۱۴۸	دولت
۱۵۰	موانع بین‌المللی‌سازی برنامه درسی
۱۵۱	مقاومت در مقابل نوآوری
۱۵۲	موانع مربوط به سرمایه‌گذاری و منابع مالی
۱۵۵	موانع مربوط به ساختار و فرهنگ سازمانی
۱۵۶	مزایا و معایب بین‌المللی‌سازی برنامه درسی
۱۵۷	مزایا
۱۵۷	خطرات
۱۵۹	خلاصه فصل
۱۶۱	منابع

بخش دوم. آموزش از دور و بین‌المللی‌سازی برنامه درسی در آموزش عالی

۱۶۶	مقدمه
	فصل ۶

۱۶۹	سیر تحول و مفاهیم در آموزش از دور
۱۶۹	تاریخچه و سیر تحولات آموزش از دور

۱۷۰		نسل‌های آموزش از دور
۱۷۱		مفاهیم مرتبط با آموزش از دور
۱۷۱		آموزش از دور
۱۷۲		یادگیری از دور
۱۷۲		یادگیری الکترونیکی
۱۷۲		یادگیری ترکیبی
۱۷۳		آموزش‌دهی
۱۷۳		یادگیری انعطاف‌پذیر
۱۷۴		یادگیری توزیعی
۱۷۴		خلاصه فصل
۱۷۵		منابع

فصل ۷

۱۷۷		برنامه درسی در آموزش از دور
۱۸۱		اهداف
۱۸۲		محتوا
۱۸۵		روش‌های یاددهی-یادگیری
۱۹۱		سنجش و ارزشیابی
۱۹۱		ابزارهای متعدد یادگیری از دور و یادگیری مشارکتی
۱۹۴		خلاصه فصل
۱۹۵		منابع

فصل ۸

۱۹۷		نقش فناوری اطلاعات و ارتباطات (فاوا) در آموزش عالی و رویکردهای نوین آن
۱۹۷		استفاده از فاوا و تأثیر آن بر روند تغییر در آموزش عالی
۲۰۴		نقش فاوا در بین‌المللی‌سازی برنامه درسی
۲۰۸		خلاصه فصل
۲۰۹		منابع

فصل ۹

۲۱۱		نقش راهبردی آموزش از دور در بین‌المللی‌سازی برنامه درسی در آموزش عالی
۲۱۵		خلاصه فصل
۲۱۷		منابع

بخش سوم. بین‌المللی‌سازی برنامه‌درسی با رویکرد آموزش

از دور در نظام آموزش عالی ایران ۲۱۹

مقدمه ۲۲۰

فصل ۱۰

ابعاد بین‌المللی‌سازی برنامه درسی با رویکرد آموزش از دور در آموزش عالی ایران ۲۲۱

نیاز و ضرورت بین‌المللی‌سازی برنامه درسی

آموزش از دور در آموزش عالی ایران ۲۲۱

تأثیرات مؤثر بر بین‌المللی‌سازی برنامه درسی آموزش

از دور در آموزش عالی ایران ۲۲۵

شرایط، منافع و امکانات لازم برای بین‌المللی‌سازی برنامه‌های درسی

آموزش از دور در آموزش عالی ایران ۲۳۵

موانع و محدودیت‌های بین‌المللی‌سازی برنامه درسی

آموزش از دور در آموزش عالی ایران ۲۴۴

فرصت‌های بین‌المللی‌سازی برنامه درسی آموزش از دور

در آموزش عالی ایران ۲۴۷

مناسبت بین‌المللی‌سازی برنامه درسی آموزش از دور

در آموزش عالی ایران با زمینه‌ها، موضوعات و رشته‌های درسی ۲۵۰

مناسبت بین‌المللی‌سازی برنامه درسی آموزش از دور

در آموزش عالی ایران با دوره‌ها و مقاطع تحصیلی ۲۵۳

راهبردهای بین‌المللی‌سازی برنامه درسی آموزش از دور در آموزش عالی ایران ۲۵۴

تأثیرگذاری ویژگی‌های رویکرد آموزش از دور به‌عنوان راهبردی

در بین‌المللی‌سازی برنامه درسی در آموزش عالی ایران ۲۶۴

خلاصه فصل ۲۶۹

منابع ۲۷۰

نمایه

بین‌المللی سازی برنامه درسی
در آموزش عالی

مقدمه

امروزه بین‌المللی‌سازی^۱ برای مؤسسات آموزش عالی یک دل‌مشغولی محوری به حساب می‌آید. به نظر می‌رسد افزایش اهمیت بین‌المللی‌سازی در آموزش عالی، برگرفته از تفکر مؤسسات و دولت‌های ملی است که بر تغییر محیط آموزش عالی تأکید می‌کنند. زمانی که تغییرات عظیم اجتماعی، سیاسی، جمعیت-شناختی یا اقتصادی دل‌مشغولی اصلی کشوری می‌شوند، اصلاح نظام‌های آموزشی برای سازگاری بیشتر با بافت اجتماعی امری اساسی است. در این اثنا از دانشگاه‌ها انتظار می‌رود که به تدریس و تحقیق متناسب با توسعه یک جامعه دانایی-محور بپردازند و در این هنگامه است که دانشگاه‌ها نیز برای اصلاح سیاست‌ها و برنامه‌های خود جهت انعکاس واقعیت جهانی «تغییر کردن»، از طریق فرایند بین‌المللی‌سازی به چالش کشیده می‌شوند.

درواقع می‌توان گفت، افزایش سرعت و پیچیدگی جریان دانش جهانی و تغییر شتابان عقاید، عملکردها و سیاست‌های آموزشی، نیروهای رانشی مهم جهانی شدن هستند و آموزش عالی یک سایت کلیدی برای این جریان‌هاست. از این رو کلیه دست‌اندرکاران اعم از سیاست‌گذاران، رهبران، رؤسا، اساتید و گردانندگان آموزش عالی باید بدانند از آنجا که مؤسسات به‌طور هم‌زمان، به شکل مستقیم یا غیرمستقیم در بافت‌های جهانی، منطقه‌ای، ملی و محلی عمل می‌کنند، باید به سازمان‌های یادگیری تبدیل شوند تا بتوانند محیط‌های یادگیری حمایت‌کننده و متنوع را از طریق توسعه فرایندهای یادگیری عینی، توسعه بخشند و رهبران آموزش عالی نیز، تحلیل خود را به ایده‌های مختلف، فرصت‌های سرنوشت-ساز، قدرت انتقال دانش و تشویق تعاملات فعال میان‌رشته‌ها نشان دهند. در این راستا لازم است تا به سؤالاتی نظیر، چه چارچوب‌های نظری، پارادایم‌ها، روش‌ها و فایندهایی مؤسسات آموزش عالی را قادر به پاسخ‌گویی موفقیت‌آمیز به تقاضای مشتریان و دست‌اندرکاران خود می‌سازند، جواب داده شود. باید گفت بسیاری از این پاسخ‌ها در تعاملات آموزشی میان مرزهای بین‌المللی قرار دارند و اثربخشی مؤسسات آموزش عالی در محیط‌های پیچیده فعلی، مستلزم برقراری تعامل در این عوامل فشارآورنده جهانی‌سازی و بین‌المللی‌سازی و سایر ساختارهای منطقه‌ای، ملی و محلی است. مسئله است که دیگر آموزش بین‌المللی نباید تجارب تقلیدی را ارائه دهد، بلکه باید فرصت‌های وابسته به زمینه‌های گوناگون‌سازی را برای یادگیری و ایجاد دانش جدید جهت منفعت افراد جامعه فراهم آورد و برای سرمایه‌گذاری بر روی فرصت‌ها و دست‌یابی به چشم‌اندازها و اهداف، در سطح جهانی یا منطقه‌ای، قاره‌های جهان را به داخل یک معادله آورد. از طرفی باید خاطرنشان ساخت که آموزش بین‌المللی معادل از دست دادن قدرت حاکمیت نیست؛ اما مستلزم تعهد به این است که دانش لازم و فرصت‌ها چه برای آن‌هایی که در

داخل هستند و چه برای ذی‌نفعان در سطح بین‌المللی تدارک دیده شوند. جامعه مبتنی بر دانایی، جمعیتی تحصیل کرده را می‌طلبد و این امر نیاز به کسب دانش را گسترش داده و ضرورت ارائه فرصت‌هایی برای آموزش بین‌المللی را موجب می‌شود. از آنجا که آینده مانع از آن می‌شود که آموزش امری منحصر به فرد و خصوصی باشد، از این رو نباید مسئولیت ارائه فرصت‌های آموزش بین‌المللی را نفی کرد، بلکه باید این مسئولیت را جدی گرفت و بیش از پیش بدان پرداخت.